

условие, въпреки че са живели в чешките земи по-дълго от изисквания период. При това много възрастни роми, вероятно до 50 %, имат присъди - макар и само за второстепенни нарушения, например злоупотреба с държавна собственост - а последните два критерия изискваха придобиването на съответната документи от Братислава. В някои случаи са необходими лични посещения, както и досадно обикаляне от канцелария в канцелария с молби към неотзивчиви чиновници. Този объркан процес за ромите се усложнява допълнително от липсата на техническа вещина, финансови ресурси и - в много случаи - основна грамотност (Gross 1993).

Този закон наистина поражда известни негативни международни реакции. Върховният комисар по националните малцинства към Конференцията за сигурности сътрудничество в Европа "категорично настоява този закон да бъде сменен", а членовете на Конгреса на САЩ молят премиера да промени това, което те наричат "най-широкото отменяне на гражданството след края на Втората световна война насам". Чешкият премиер Вацлав Клаус презрително отхвърля тези порицания като "незначителни" и дори Хавел, вече преизбран за чешки президент, публично защитава закона (Gross 1994).

Реакциите спрямо тези нови мерки са смесени. В Хеб (Западна Бохемия), където за местните управници се твърди, че проявяват разбиране, се оказва, че седем месеца след промените по-малко от 10 % от ромите кандидатстват за чешко гражданство, докато в близкия индустриален град Пилзен процентът варира между 31 и 62 (Gross 1993). По-важно обаче е отношението на чешките чиновници към многото роми без чешко гражданство. Какво да се прави с тях?

Оказва се, че последиците от националното законодателство изглежда зависят от местните интерпретации, които силно варират. Непосредствено преди разделянето на държавата един чешки етнограф, работещ за федералното президентство в Отдела по човешки права и хуманитарни въпроси, ясно идентифицира проблема. Той произтича от